

Glad sommar!

De på fotot som har det trevligt i sommartid är medlemmar ur logen Enighet som fanns på Hovid Alnö, fotograf är E. Larsson. Bilden är tagen kring sekelskiftet.

Personal och styrelse vid
Föreningsarkivet Västernorrland
önskar alla läsare en trevlig sommar med många kaffekalas.

Remissvar till Kulturutredningen maj 2009

Det nya i Kulturutredningen som gäller för arkivinstitutioner för enskilda arkiv, dvs den enskilda sektorn, är framför allt att den regionala myndigheten istället för att Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv ska pytsa ut medel till länsarkivinstitutionerna. Där befarar FV att vi kommer att få svårare att få gehör för våra behov. Dessutom förlorar den enskilda sektorn kontakten med Riksarkivet vilket kan få konsekvenser. Vi är med andra ord kritiska till kulturutredningen när det gäller stödet till arkivinstitutioner för enskilda arkiv.

Här följer remissvaret i sin helhet:

”Föreningsarkivet Västernorrland, en ideell förening, och en arkivinstitution arbetar sedan 1943 med att samla in s k enskilda arkiv dvs folkrörelsearkiv, och då inte bara handlingar, utan även fanor, standar m m Arbetet är omfattande med tre depåer, en i Härnösand (Ångermanland) och två i Sundsvall (Medelpad). Driften av verksamheten är till sin huvudsakliga del finansierad med medel från Landstinget, Riksarkivet och kommuner i Västernorrland. Medlemsavgifterna för anslutna föreningar är marginella och de flesta av de enskilda arkivhandlingarna är hemlösa.

Via Riksarkivet får FV det föreningsbidrag som utgår enligt förordningen (1996:1958) om statsbidrag till regional kulturverksamhet – ett bidrag som Föreningsarkivet Västernorrland är helt beroende av och som enligt Kulturutredningens betänkande skulle ingå i en s k regional portfölj.

Arkivverksamheten är en mycket viktig och betydelsefull kulturyttring som regionalt får stå tillbaka för mer ”publika” kulturyttringar. Detta speglas i t ex kulturprogrammen hos vårt landsting och länets kommuner. I de flesta av dessa program finns arkivverksamheten inte nämnd och mycket marginellt nämnd i övriga delar och då endast i förbifarten i samband med bibliotek och museum. Därför anser vi att det inte är självklart att den portföljmodell som föreslås i betänkandet per automatik betyder att våra verksamheter får en bättre bevakning och ett bättre skydd. Tvärtom kan det betyda att länsföreningsarkiven får svårare att hävda sin betydelse. Vi vill därför hävda en fortsatt öronmärkning av dessa medel.

Utredningen anser att arkivverksamheten ”dels kan beaktas som kulturverksamhet, dels som en del i den allmänna förvaltningen...”

Det är viktigt att särskilja förvaltningsarkiv och enskilda lokala mer eller mindre ideella arkiv som t.ex.

föreningsarkiven. Det är även viktigt att förstå dessa arkiv som förvaltare av samhällets och föreningarnas kulturarv, som del i utbildning och forskning och som arbetsgivare.

Den bidragsmodell som hittills använts, dvs Riksarkivets fördelning av det regionala kulturbidraget till enskilda arkiv, har möjliggjort en helt annan status för länsföreningsarkiven, inom det egna upptagningsområdet. Den har även medfört att vi kunnat föra en dialog med landets högsta organ inom arkivområdet, Riksarkivet som annars endast har mandat och skyldigheter inom det offentliga området. Detta riskerar vi nu att förlora.

Över hela landet har under flera års tid ABM-samarbete prioriterats. I Västernorrlands län har det bedrivits ABM-samarbete beträffande gemensamma projekt, studiedagar, utbildningar m m med mycket lyckat resultat. I utredningen nämns inte alls ett sådant samarbete och det förefaller som att det saknar prioritet. Det vore beklagligt om ABM-samarbete inte längre sanktioneras och att samarbetet upphör.

Vi saknar tydliga direktiv i betänkandet hur de statliga medlen kommer att fördelas i framtiden. Vi saknar också uppgifter om hur den statliga uppföljningen av en ev fördelningsförändring ska ske. Hur påverkas verksamheten hos de enskilda arkivinstitutionerna? Hur säkrar vi kvaliteten på det vi gör?

Sammanfattningsvis anser Föreningsarkivet Västernorrland:

att en djupare konsekvensanalys saknas av hur utredningens betänkande påverkar verksamheten vid kulturinstitutioner som inte är offentliga myndigheter och som därmed inte har en direkt påverkan vid förhandlingar mellan staten och de regionala aktörerna rörande portföljmodellen.

att länsföreningsarkiven som kulturbärare och som del i utbildning och forskning måste lyftas fram,

att kopplingen mellan ABM dvs arkiv, bibliotek och museum ges konkreta former om en möjlig samverkan skall finnas”

Föreningsarkivet Västernorrland

Ulrika Hådén
arkivchef

Bo Anders Öberg, ordf
Kerstin Hansson, vice ordf

Internationella kvinnodagen den 8 mars

Sedan 15 år tillbaka har man firat den internationella kvinnodagen i Sundsvall. Föreningsarkivet Västernorrland har varit representerad sedan 2006. Med material hämtat ur våra arkiv har vi färdigställt utställningar om Centerkvinnor i distriktet, socialdemokratiska kvinnoföreningar i Sundsvall, och kampen för kvinnlig politisk rösträtt. I år blev det en utställning om kvinnodagen i Sundsvall och föreningen Qvinnouniversitetet. Föreningen har lämnat in sitt arkiv till FV och tillsammans har vi försökt ge en bild över föreningens verksamhet och arbete med kvinnodagen. Det utmynnade i en utställning och en broschyr över föreningens arbete. Utställningen kommer att visas på Sundsvalls stadsbibliotek i mars nästa år.

På internationella kvinnodagen den 8 mars fanns Föreningsarkivet Västernorrland på plats i Tonhallens foajé med utställning, roll up och försäljning av arkivkartonger.
foto: Ulrika Håden

Aktiviteter under årets 8 mars var bland annat en föreläsning av Berit Ås, Norge som redan 1976 etablerade teorin om de fem härskarteknikerna som numera utökats med ytterligare två.

Hälsövägledning

Pinnjympa under hälsövägledningskursen som praktiseras av fr. v. Torgny Kemper, Aila Lundin, Ann-Katrin Boo, Mathias Rex, Ulrika Håden och handledaren Måna Wibron.
Foto: Petra Forsberg

Under våren har personalen på Föreningsarkivet Västernorrland gått en hälsövägledningsutbildning med handledning av Måna Wibron. Måna går en yrkesutbildning med inriktning hälsovård och ville praktisera hos oss. Kursen innehöll föreläsningar, praktiska övningar, enskilda samtal och övningar. Kursen gick i ett snabbt tempo och önskvärt hade varit att få ta del av kunskaperna under en längre tid.

Målet för utbildningen var:

- att öka personalens kunskaper om hälsa och hälsofrämjande faktorer,
- att ge personalen redskap och färdigheter för att öka sin egen fysiska aktivitet,
- att inspirera till att genomföra livsstilsförändringar,
- att öka den fysiska aktiviteten på arbetsplatsen.

Sen är det upp till personalen att ta till sig kunskaperna och använda dem eller ej. Det har i alla händelser varit mycket positivt och lärorikt tycker arkivchefen Ulrika.

Årsmötet 15 april 2009

Föreningsarkivet Västernorrland som består av cirka 300 medlemsföreningar och med arkivdepåer och forskarservice i både Härnösand och Sundsvall har haft årsmöte i Fälldinsalen på Mittuniversitetet i Sundsvall. Prefekt Hans Erik Nilsson på Institutionen för informationsteknologi och medier hälsade deltagarna välkomna. Kenneth Westin från Landstinget valdes till mötesordförande.

Årsmötet beslöt att medlemsavgiften höjs från 2010 och att hyllmeteravgiften ändras från år 2009. Verksamhetsberättelser upplästes och godkändes och styrelse valdes. Önskan framställdes att FV gör en utställning om sina 300 fanor och standar, det tas med till den nya styrelsen. Förslag från mötesordförande att ta kontakt med Länsstyrelsen ang strukturfondsmedel till olika projekt.

Kenneth Westin avslutade mötet och avtackades av Bo-Anders Öberg med blommor och boken Orientera dig om Nolby, där Föreningsarkivet Västernorrland är representerad.

Efter mötet berättade Sven Bodin om Ludvig Nordström och arbetarrörelsen. Nordström har bott och arbetat i både Sundsvall och Härnösand samt vistades även på Ulvön sommaren 1905. Bodin poängterade Nordströms idé om att det var företagarna som drev fram samhällsutvecklingen och att han inte såg arbetarna som en drivkraft.

Sven Bodin har bland annat haft tillgång till Lubbes dagböcker i Bonniers arkiv och dessutom till hans samling på 5-6000 brev till den första frun. Nordström har givit ut ca 80 böcker. Bodin rekommenderar särskilt boken En dag av mitt liv som kom ut 1942.

Därefter tackade ordförande Bo Anders Öberg för förtroendet att få leda Föreningsarkivet ytterligare ett år, han tackade alla årsmötesdeltagarna samt även styrelsen, valberedningen, personalen och de tre tolkarna.

Lubbe Nordströmföreläsaren Sven Bodin
Foto: Owe Norberg

Hyllmeteravgifter:

Medlemsavgiften baseras på organisationens medlemsantal, ett visst hyllutrymme är kopplat till avgiften. För allt utnyttjat hyllutrymme därutöver debiteras 150 kronor per påbörjad ny hyllmeter (hm). Utom i de fall när gallringsbara handlingar s.k. 10-årshandlingar lämnas, då tillkommer en avgift på 200 kronor per påbörjad hyllmeter.

De nya avgifterna per hyllmeter gäller från år 2009

Nya medlemsavgifter för år 2010:

Årsmötet beslöt att medlemsavgiften förändras för 2010 enligt följande tabell

Medlemmar	kr	Hyllmeter
0-200	300	1
201-750	750	2
751-1000	1000	3
1001-5000	2500	5
5001-10000	5000	10
över 10 000	7500	15

Släktforskningens dag den 17 mars 2009

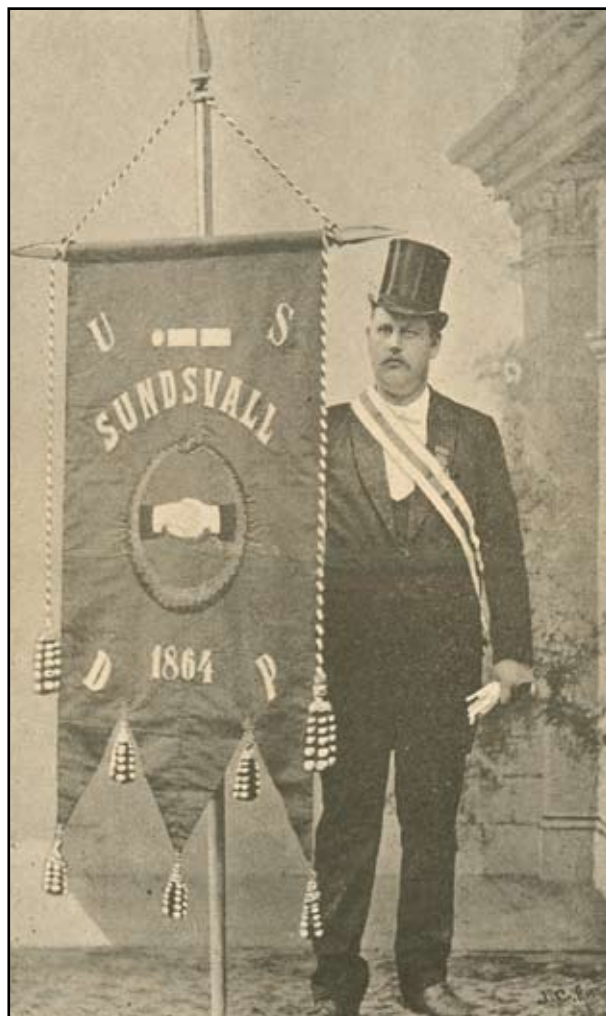
Som vanligt kom det till Medelpadsarkiv åtskilliga personer som glatt sig över möjligheten att börja släktforska. Ann-Britt och Kerstin, Lena och Kicki hade en bråd dag med att serva alla intresserade med att visa databaser och register, med att hjälpa folk att komma igång med den egna forskningen, och med att sälja antavlor, böcker och gamla tidningslägg m.m.

Dessutom fick man lyssna på Margaretha Grafström som berättade om Riksarkivets enhet SVAR i Ramsele och dess satsning på att lägga ut sitt material på Internet och Annika Lindqvist som gjorde en djupdykning i släkten.

En ny utställning hade framställts om Ordenssällskapet W:6 Sundsvallslogen under namnet Vänskap och Vålgörenhet - Ordenssällskapet W:6 i Sundsvall och den visas ända fram till den 18 september 2009. Ann-Britt Nilsson, Lena Nygren och Kerstin Mossberg har arbetat fram en utställning om logen och om de betydande männen i sällskapet.

Ordenssällskapet W:6 är en svensk orden som grundades 1851. Det är ett slutet sällskap öppet endast för myndiga män bosatta i Sverige. Grundtanken med logen är ”Vänskap och Vålgörenhet”. Vänskapen grundläggs vid sammankomster. Vålgörenheten var tidigare inriktad på i första hand barn och behövande äldre men numera riktas vålgörenheten främst till olika hjälporganisationer.

I Sundsvall bildades sällskapet 1864 av tre glada sundsvallsbor, skeppsklarerare Emil Bredenberg, Fredrik Åslund, sågverksägare och vice konsul Erland Rothman. Det hela startade vid ett besök i Stockholm där de träffade en apotekare som inviterade dem till ett hemligt och vittberömt sällskap som hette W:6 och hade sina sammanträden på Börsen. Konsul Bredenberg har själv berättat hur det gick till. Hur de inröstades och fick både första och andra graden samma kväll. 14 dagar senare mottog de även tredje graden och dessutom utsågs de att föra ordens idéer vidare och omplantera dem i trämetropolen Sundsvall.

Den 22 augusti 1864 bildades sundsvallslogen. Medlemmarna var alla män av stor betydelse i staden som samlades för en vänskapsfylld samvaro under sång och musik. Körsång, spex och musikkapell höjde stämningen. Brödraskap och vålgörenhet var och är det centrala i logen.

Tack vare att Ordenssällskapet W:6 lämnat in sitt arkiv till Föreningsarkivet Västernorrland, kunde denna utställning göras. Vi kan visa en nästan 150-årig historia som nu även är tillgängligt för forskning med ett visst undantag. Några ritualer får vi inte veta något om.

Fanprojektet

Riksarkivet har bidragit med medel för att FV ska kunna registrera och fotografera och ta hand om de fanor och standar som inkommit efter att fanprojektet avslutades år 2004. Ann-Katrin Boo som arbetat hos oss tidigare fick till uppgift att forsla fanor till museet för fotografering, och att assistera fotograf Anna Porsmyr. För att därefter återföra fanorna till depån och lägga in dem efter det koncept som förre arkivchefen Owe Norberg konstruerat och använt.

Miniprojektet på en månad är nu lyckligt avslutat. Men under arbetets gång framkom att ca 100 fanor finns deponerade på museet och bör fotograferas och förvaras i vår arkivdepå. Vi måste nu tillsammans med Sundsvalls Museum söka mer pengar för att kunna ta hand om detta.

Lokalföreningen nr 1676 Hoppet av IOGT-NTO, Stigsjö

Templet nr 1676 Hoppet bildades den 7 oktober 1905 och höll till en början sina möten i olika hyrda lokaler. Så småningom bildades byggnadsföreningen Frid u p a, som byggde föreningshuset i Smöråker. 1956 togs huset över av templet, som har varit ett av distriktets största med både studiecirkel-, biblioteks- och idrottsverksamhet.

Aktuell forskning

Alltsom oftast får vi via telefonsamtal eller e-post förfrågningar om vissa arkiv. Under maj månad kom en fråga om de lokala Spanienkommittéerna i Västernorrland. Eftersom vi har haft Spanienkommittéer i både Härnösand och Örnsköldsvik så är frågan berättigad.

Forskaren Per Wik håller på att skriva en magisteruppsats i historia och vill skriva om en del av de svenska frivilliga i det spanska inbördeskriget 1936-1939. Han har redan besökt Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Stockholm och funnit några västernorrländningar, närmare bestämt 23 personer. Han vill nu gärna kolla upp vad som hände i de lokala Spanienkommitteerna här i länet. Kommittéerna kunde vara kommunistiska, socialistiska och även socialdemokratiska partidistrikt. De bedrev i regel insamlingar men hade även andra aktiviteter. Det ska bli spännande att se vad Peter Wik kommer fram till och vi önskar honom Lycka till i sin forskning. Förhoppningsvis kan vi få tillfälle att lyssna på honom under någon föreläsningafton eller varför inte på Arkivens Dag.

En annan förfrågan har kommit från Trollhättan och handlar om en predikant och konstnär vid namn Otto Hesselbom 1848- 1913 som har bl a målat en fantastisk målning över Indalsälven. Han reste längs Norrlandskusten under 1880-talet och besökte bl a Wifstavarfs Missionsförsamling och Lögdö Baptistförsamling. Tyvärr har vi inte hittat några spår efter honom i de två arkiven.

Kommande arrangemang

Arkivens Dag:

Arkivens Dag återkommer som vanligt andra lördagen i november. Årets nationella tema är "På liv och död", ett respektinivande tema som många arkivarier bryr sin hjärna över just nu. Hur ska man kunna hitta lämpliga arkiv som passar in i detta och som kan visas för allmänheten? Vad som är beslutat hittills på arkivinstitutionerna i Sundsvall och Härnösand är att Vidöppet blir det i Sundsvall dvs hela Kulturmagasinet öppnar sina magasin och i Härnösand samarbetar alla fem arkivinstitutioner. Ni får ge er till tåls till den 14 november, då får ni se vad vi hittat på.

Föreläsning om Lubbe Nordström:

Sven Bodin som föreläste på vårt årsmöte och som är vår främste Lubbeforskare kommer att hålla en föreläsning i Härnösand under hösten. FV planerar även en fan-utställning, också i Härnösand. vi söker just nu samarbetspartner och lämplig lokal.

Sundsvallsstrejken 1879

För exakt 130 år sedan, den 26 maj 1879 strejkar arbetare vid Heffners sågverk. De accepterar inte lönesänkningen som de drabbats av. Dagen efter sprids strejken till de andra sågverken. Från Kubikensborg, Ortvikens, Tunadal, Essvik och Svartvik tågar arbetarna mot Sundsvalls stad. Landshövding Curry Treffenberg möter dem och håller sitt första tal. När han följande dag sammanträffar med den 22-mannadelegation, som de strejkande valt, med bland annat Isak Boström, är redan militär och kanonbåtar på väg. Arbetare kräver återgång till 1878 års löner men Treffenberg gör inga eftergifter. Strejken slås obönhörligt ned.

För att underlätta för forskare och studenter har vi publicerat ett rikhaltigt och stort material om Sundsvallsstrejken (den första stora strejken i landet) på webb-portalen www.sundsvallsminnen.se

Här finns tidningsartiklar, litteratur-, artikel- och källförteckningar, och mycket mera att studera, t.ex.

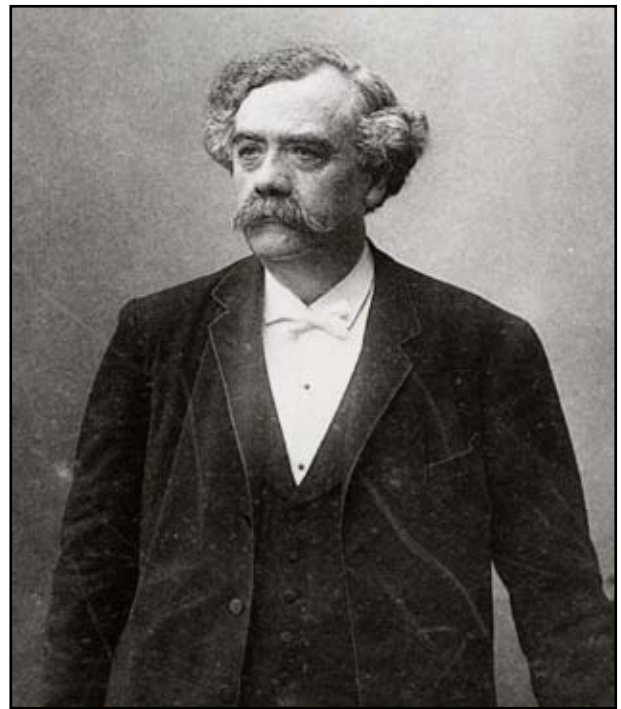
- ett stort antal artiklar från Sundsvalls-Posten och Sundsvalls Tidning-Norrländska Korrespondenten.
- Intervjuminnen från 50-årsjubileet publicerat i Nya Samhället.
- Landshövding Treffenberg's arkiv.
- Ernst Beckmans analyserade artikelserie publicerade i Stockholms Dagblad.
- Ett 75-årsminne som redaktören Reinhold Olsson har skrivit.

På portalens högersida finns en speciell knapp "Sundsvallsstrejken 1879". Genom att klicka på den kommer ni lättast åt materialet.

1979, ute i Karlsvik, Alnö, uppsatte ett flertal intressenter, för första gången, den dramatiserad teateruppsättningen "Spelet om Sundsvallsstrejken 1879".

Foto: Föreningen Spelet om Sundsvallsstrejken 1879.

Porträtt av landshövding Curry Treffenberg. En av Sundsvallsstrejkens huvudpersoner.

Bildkälla: Reinhold Olssons arkiv.

Nya medlemmar

Härnösands-Kanaludden Rotaryklubb
 Härnösands Konstförening
 Midälva Genealogiska förening
 P Bowling
 Skogs hembygdsförening
 Sundsvalls Missionsförsamling
 Sundsvalls/Timrå FN-förening
 Tuna Övre Centerkvinnor

Vi hälsar alla nya medlemmar hjärtligt välkomna till Föreningsarkivet Västernorrland.

Nya leveranser

Vi har hittills under året fått in 48 nya inleveranser. Bland arkivbildarna kan vi hitta:

Svenska Transportarbetareförbundet avd 29
 Sidensjö Röda Korskrets
 Sundsvalls Teaterförening
 Svenska Spaniel- och Retrieverklubben i Härnösand
 Svenska Spaniel- och Retrieverklubben i Örnsköldsvik
 Svenska Estniska föreningen
 Sundsvalls Rotaryklubb
 Hantverket Timrå

Boktipset - Frälst, förmögen, förskingrad

Under Arkivveckan i Göteborg 2008 fick jag tillfälle att lyssna på ett föredrag av bokens författare, Ewonne Winblad, tidigare programledare och chef på Rapport i Sveriges Television. Det blev faktiskt veckans höjdpunkt. På ett enkelt sätt berättade Ewonne om den märkvärdiga kvinnan Hanna Lindmark. På samma enkla och detaljerade sätt har hon också skrivit om Hanna Nilsdotter som föddes i Arnäs i Ångermanland år 1860. Hennes far var far till 22 barn och var efter senaste hustruns död tvungen att lämna ifrån sig dottern. Hanna utackorderades vid tre tillfällen, den första gången som 9-åring till olika bönder i socknen. Sockenstämmans ordförande ropade ut henne: ”Det här är Sara Johanna Nilsdotter. Hon är 9 år kallas för Hanna, är rask vid spisen och i ladugården. Vem vill taga detta barn, att föda, kläda och kristelig till uppfostra?”

Hanna arbetade senare som piga i byarna och hushållerska i Sundsvall hos bl a fotograf Adèle Kindlund och hos Gustaf Petter Braathen. Efter studier hos Elsa Borg på bibelkvinnohem i Stockholm kom hon som 40-åring till Östersund för att bli hushållerska på Kristliga förningen för unga män, KFUM. Hennes dröm om att bli missionär hade skrinlagts, likaså drömmen om man och barn. Men allt ändrades. Hon startade egen matservering, träffade sin blivande man Axel Lindmark och byggde upp 12 Margaretaskolor – hushållsskolor för kristna flickor - över landet.

Hon ägde en blomstrande affärsrörelse med butiker, restauranger, festvåningar och hushållsskolor över hela landet, slotten Steninge och Mauritzberg och Dicksonska Palatset i Göteborg. Vid sin död 1941 testamenterade hon allt detta till fyra missionssällskap. Efter tjugo år i deras ägo gick Margaretaskolan under i tysthet. Vad hände? I ett kassaskåp i Missionskyrkans lokaler finner författaren dokument som avslöjar skandaler, bedrägerier och en förhoppning om välgörenhet i Guds namn som aldrig infriats. Och vad som var tänkt som en framgångssaga blev något helt annat.

Utgivare: Albert Bonniers Förlag 2007

Öppettider!

Arkivcentrum Nord, Kusthöjden Härnösand
måndag - torsdag 9-16
fredag 9-12

Medelpadsarkiv, Kulturmagasinet, Sundsvall
måndag - fredag 1 maj – 30 augusti 10 -16
måndag - fredag 1 september - 30 april 10 - 17

Föreningsarkivet
Västernorrland

Postadress: Norrmalmsgatan 4, 851 85 Sundsvall

Besöksadresser: Sundsvall
Medelpadsarkiv, Kulturmagasinet

Tfn: 060-19 14 79 el 060-19 18 75
060-19 14 77, arkivchef Ulrika Hådén

E-post: foreningsarkivet@sundsvall.se
Hemsida: www.foreningsarkivet.se

Härnösand
Arkivcentrum Nord, Kusthöjden
010-476 80 75, Torgny Kemper